

POSTANOWIENIE

Dnia 10 stycznia 2024 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Michał Laskowski (przewodniczący)

SSN Tomasz Artymiuk (sprawozdawca)

SSN Andrzej Stępka

w sprawie **L. R. G. (poprzednio P.)**

skazanego z art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu na posiedzeniu w Izbie Karnej

w dniach 21 listopada i 20 grudnia 2023 r. oraz w dniu 10 stycznia 2024 r.

wniosku obrońcy skazanego o wznowienie postępowania

zakończonych prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie

z dnia 9 czerwca 2016 r., sygn. akt II AKa 105/16,

utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach

z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. akt II K 45/14,

na podstawie art. 544 § 2 i 3 k.p.k.

postanowił:

1. oddalić wniosek;

2. obciążyć skazanego L. R. G. kosztami sądowymi postępowania wznowieniowego, w tym wydatkami w kwocie 20 (dwudziestu) złotych.

UZASADNIENIE

W dniu 18 lipca 2023 r. (data prezentaty) do Sądu Najwyższego wpłynął wniosek obrońcy L. R. G. (poprzednio P.), o wznowienie postępowania

zakończony prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 9 czerwca 2016 r., sygn. akt II AKa 105/16, utrzymującym w mocy wyrok Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. akt II K 45/14, którym to wyrokiem L. R. P. vel G. uznany został za winnego tego, że „w okresie od dnia 16 maja 2012 r. do dnia 4 czerwca 2012 r. w [...] woj. [...] działając wspólnie i w porozumieniu z inną nieustaloną osobą, w ramach przyjętego podziału ról, w celu osiągnięcia korzyści majątkowe, wprowadził w błąd działającego pod firmą [...] co do zamiaru wywiązania się z umowy najmu koparko-ładowarki marki [...] o numerze fabrycznym [...], jak również co do zwrócenia przedmiotu umowy, którą to koparko-ładowarkę przyjął w dniu 4 czerwca 2012 r., a następnie nie zwrócił jej w ustalonym terminie, czym doprowadził go do niekorzystnego rozporządzenia mieniem o wartości 285.052,28 zł stanowiącym mienie znacznej wartości, działając na szkodę P. J. i [...] obecnie [...]”, tj. przestępstwa określonego w art. 286 § 1 k.k. w zw. z art. 294 § 1 k.k. i za to skazany na karę 2 lat pozbawienia wolności.

Jako podstawę wniosku obrońca wskazał art. 540 § 1 pkt 2 lit. a i b k.p.k., powołując się w jego uzasadnieniu na ujawnienie się, po wydaniu powołanych wyżej orzeczeń, nowych faktów i dowodów wskazujących na to, że nie uwzględniono okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary, nieznanych Sądowi Okręgowemu w Siedlcach, ani Sądowi Apelacyjnemu w Lublinie.

Jak to wywodził autor wniosku oraz sam skazany w swoich pismach z dnia 22 grudnia 2022 r. oraz z dnia 17 października 2023 r., z akt sprawy zakończonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10 grudnia 2021 r., sygn. akt [...] wynika, że już w dniu 7 października 2014 r. L. G. ujawnił funkcjonariuszom Centralnego Biura Śledczego KG Policji Wydziału do Zwalczania Zorganizowanej Przestępczości Ekonomicznej Zarządu w L. informacje dotyczące zorganizowanej grupy przestępczej zajmującej się wyłudzeniem maszyn budowlanych znacznej wartości, działającej co najmniej od roku 2009 w różnych składach osobowych, którą kierował R. C. Z przekazanych wówczas funkcjonariuszom Policji informacji wynikało, że skazany L. G., podobnie jak i inne osoby, był zastraszany przez kierującego grupą przestępczą jej inicjatora R. C., w związku z czym zmuszony był do kontynuowania przestępczego procederu. Złożone w sprawie [...] wyjaśnienia

oskarżonego Sąd Okręgowy w Lublinie uznał za spójne i konsekwentne, znajdujące potwierdzenie zarówno w zeznaniach świadków, w tym pokrzywdzonych, jak i w materiale dowodowym o charakterze pozaosobowym, co skutkowało zastosowaniem wobec niego nadzwyczajnego złagodzenia kary w oparciu o przepis art. 60 § 3 k.k.

Z twierdzeń obrońcy opartych na relacji skazanego miało też wynikać, że funkcjonariusze CBŚ Zarządu w L.– podkom. I. M. oraz kom. G. S. w trakcie prowadzonego postępowania zakończonego wskazanym wyżej wyrokiem Sądu Okręgowego w Lublinie z dnia 10 grudnia 2021 r., na wstępnym etapie tego postępowania prosili L. G. by w postępowaniu sądowym prowadzonej w sprawie będącej przedmiotem obecnego wniosku o wznowienie, nie ujawniał przekazanych CBŚ informacji, do momentu zakończenia działań operacyjnych prowadzonych przez to Biuro. W zamian za to wobec skazanego miałyby zostać zastosowane nadzwyczajne złagodzenie kar w prowadzonych przeciwko niemu postępowaniach dotyczących wyłudzenia maszyn budowlanych.

Uwzględniając powyższe, zdaniem obrońcy, w świetle tych nowych dowodów przyjąć należało, że skazany nie popełnił przypisanego mu – w wyroku Sądu Okręgowego w Siedlcach z dnia 29 grudnia 2015 r., sygn. akt II K 45/14 – przestępstwa, bowiem działał w stanie wyższej konieczności określonej w art. 26 § 1 k.k. Nadto, w ocenie autora wniosku, wchodziło w grę również zastosowanie – wobec postawy L. G. w sprawie [...] – art. 60 § 3 k.k. lub art. 60 § 4 k.k.

Prokurator Prokuratury Krajowej w pisemnym stanowisku z dnia 2 października 2023 r. wniósł o oddalenie wniosku o wznowienia postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wniosek o wznowienie postępowania nie jest zasadny.

W pierwszej kolejności przypomnieć należy, że stosownie do treści art. 540 § 1 pkt 2 lit. a i b k.p.k., na który to przepis powołuje się w swoim wniosku obrońca, wznowienie postępowania może nastąpić, jeżeli po wydaniu orzeczenia ujawnią się nowe fakty lub dowody wskazujące na to, że skazany nie popełnił czynu albo jego czyn nie stanowił przestępstwa lub nie podlegał karze. Na mocy ustawy z dnia 27 września 2013 r. (Dz. U. z 2013 r., poz.1247) z art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. usunięto zwrot „nie znane przedtem sądowi”. W konsekwencji, od dnia 1 lipca 2015 r. nowe

fakty lub dowody mogą stanowić podstawę wznowienia, gdy uprzednio nie były znane, nie tylko sądowi, ale również stronie.

Co więcej, podstawy wznowienia nie mogą stanowić wszelkie nowe dowody lub fakty, a jedynie takie, które jednocześnie wskazują na jedną z trzech okoliczności wyczerpująco wymienionych w pkt. 2 art. 540 § 1 k.p.k.

W utrwalonym i konsekwentnym stanowisku prezentowanym w piśmiennictwie oraz orzecznictwie Sądu Najwyższego uznaje się, że nowe fakty czy dowody, wskazywać mają na zaistnienie wysokiego prawdopodobieństwa (podkreślenie SN) błędu sądowego w zakończonym prawomocnie postępowaniu sądowym. Innymi słowy, muszą stwarzać duże prawdopodobieństwo uniewinnienia skazanego po wznowieniu postępowania, albo skazania go za przestępstwo zagrożone karą łagodniejszą niż to, za które go skazano. Nie chodzi zatem jedynie o przedstawienie wątpliwości, co do wcześniejszych ustaleń faktycznych (*vide* postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 29 września 2010 r., IV KO 55/10; z dnia 16 października 2014 r., II KO 84/13, OSNKW 2015, z. 3, poz. 21; z dnia 4 grudnia 2014 r., III KO 44/14).

Przenosząc powyższe uwagi na grunt niniejszej sprawy podzielić należy stanowisko prokuratora Prokuratury Krajowej przedstawione zarówno w piśmie z dnia 2 października 2023 r., jak i w toku posiedzenia w dniu 20 grudnia 2023 r., że przedstawione we wniosku obrońcy skazanego L. G. okoliczności nie mają charakteru „nowości”, o jakim mowa w art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k.

Kwestie związane ze stosowaniem wobec skazanego przez inicjatora grup przestępczych – następnie przez niego kierowanych – R. C., różnych form nacisku (pomijając na razie w tym miejscu kwestię wiarygodności tej, przekazanej przez L. G. informacji) w czasie funkcjonowania tych grup w okresach: lipiec 2011 r. – 18 maja 2012 r., luty 2014 r. – 7 października 2014 r. oraz marzec 2014 r. – 20 sierpnia 2014 r., były - co przecież jest bezsporne i logicznie wynika z dat czynu oraz poszczególnych czynności procesowych - znane L. G. w czasie, gdy prowadzone było postępowanie karne w sprawie będącej przedmiotem rozpoznawanego obecnie wniosku o wznowienie. Postępowanie to toczyło się, po wyłączeniu materiałów ze śledztwa prowadzonego przez Prokuraturę Rejonową w S. ze sprawy [...] od dnia 7 marca 2013 r. (K. 1b akt II K 45/14). Do Sądu

Okręgowego pierwotnie w Legnicy akta tej sprawy wraz z aktem oskarżenia wpłynęły w dniu 2 czerwca 2014 r. (k. 353-355), a w dniu 20 czerwca 2014 r. sprawa znalazła się w Sądzie Okręgowym w Siedlcach (k. 364), przekazana do tego Sądu postanowieniem Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 czerwca 2014 r., sygn. akt II AKo 68/14 (k. 362-363). Przez cały tok tego postępowania, aż do dnia prawomocnego wyroku Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 9 czerwca 2016 r., sygn. akt II Aka 105/16, L. P. (obecnie G.) nigdy nie przyznał się do popełnienia zarzucanego mu czynu, odmawiając składania wyjaśnień (w postępowaniu przygotowawczym w dniu 18 lutego 2013 r. [k. 214-215] i w dniu 19 marca 2013 r. [k. 253-254] oraz jurysdykcyjnym w dniu 8 stycznia 2015 r. [k. 523 *verte*]), a więc nie ujawnił informacji, o których mowa we wniosku obrońcy o wznowienie postępowania.

Powyższa zaszłość nie daje więc żadnych możliwości uznania tych okoliczności, wynikających z obecnych oświadczeń skazanego, ale też z jego wyjaśnień składanych w sprawie o sygn. akt [...] Sądu Okręgowego w Lublinie (k. 1125-1129, 1138-1149, 1380-1385, 1805-1809, 1991 *verte*-1992 *verte*), zakończonej wyrokiem tego Sądu z dnia 10 grudnia 2021 r., jako nowych faktów i dowodów, skoro skazany o nich wiedział przez całe postępowanie w sprawie II K 45/14 i ich wówczas nie ujawnił.

Próbując wytłumaczyć taki stan rzeczy w złożonym wniosku obrońca, w ślad za skazanym, podniósł, że wynikało to z porozumienia jakie L. G. (wówczas P.) zawarł z funkcjonariuszami Centralnego Biura Śledczego Komendy Głównej Policji Wydział w L., którzy w takcie przeprowadzanych z jego udziałem czynności wyrazili sugestię, aby informacji im przekazanych nie ujawniał w postępowaniu prowadzonym m.in. w jego sprawie o sygn. akt II K 45/14, umożliwiając im w ten sposób rozbić grupę przestępczej, o której wspominał, w tym ujęcie osoby nią kierującej (R. C.). W zamian za to miało nastąpić nadzwyczajne złagodzenie kar w prowadzonych przeciwko niemu postępowaniach dotyczących wyłudzenia maszyn budowlanych.

Uwzględniając powyższe Sąd Najwyższy uznał za konieczne przeprowadzenie, na podstawie art. 546 k.p.k. w zw. z art. 97 k.p.k., czynności sprawdzających poprzez przesłuchanie w charakterze świadków wymienionych we

wniosku obrońcy funkcjonariuszy Policji I. M. oraz G. S., a nadto uczestniczącego również w czynnościach z udziałem skazanego L. G. w roku 2014, młodszego inspektora J. C. Czynność powyższa przeprowadzona została w Sądzie Najwyższym na posiedzeniu w dniu 20 grudnia 2023 r.

W złożonych w tym dniu zeznaniach wszyscy przesłuchani świadkowie zaprzeczyli, aby w toku czynności procesowych z udziałem L. G. sugerowali mu, aby podanych im w tym czasie informacji nie ujawniał w innych sprawach toczących się z jego udziałem. Wprawdzie świadkowi ci nie pamiętali, z uwagi na upływ czasu, szczegółów prowadzonego wówczas postępowania, co zresztą pokrywało się z ich depozycjami złożonymi w Sądzie Okręgowym w Lublinie już w dniu 26 listopada 2021 r. w sprawie [...] (k. 2050 *verte*-251 *verte* tych ostatnich akt), wykluczyli wszelako składanie tego rodzaju ofert przesłuchiwanemu w 2014 r. L. P. (obecnie G.). Co więcej, młodszy inspektor I. M. stwierdził kategorycznie, że namawianie przesłuchiwanego do milczenia w innych sprawach o tym co powiedział wówczas jako świadek, byłoby pozbawione jakiegokolwiek sensu, skoro czynność ta miała charakter procesowy i była protokolowana.

Sąd Najwyższy wskazane wyżej zeznania wymienionych świadków uznał w całej rozciągłości za wiarygodne. Trudno odmówić logiki złożonym przez nich w obecnym postępowaniu depozycjom. Na szczególne podkreślenie zasługuje przy tym podawana przez świadka I. M. okoliczność przekazania przez L. P. (obecnie G.) posiadanych przez siebie informacji o grupach przestępczych, w których działalności uczestniczył, oraz ich składu osobowego, w tym jej założyciela i kierującego, w toku formalnej czynności procesowej przesłuchania w charakterze świadka w dniu 7 października 2014 r. (k. 14-17 akt IV K 192/21). Nie ulega wątpliwości, że o ile podawanie przez L. G. okoliczności dotyczących tak rozbudowanej działalności przestępczej, nastąpiłoby w toku czynności operacyjnych, co mogłoby być podstawą do dalszego, nieprocesowego zbierania dodatkowych informacji pozwalających na rozbiecie w przyszłości grupy wyłudzającej maszyny budowlane, o tyle wykonanie z jego udziałem formalnych czynności procesowych, pozbawiło już funkcjonariuszy CBŚ nawet potencjalnych możliwości wchodzenia z wyżej wymienionym w swoisty, sugerowany przez L. G. układ, skoro już w dniu 23 października 2014 r. prokurator Prokuratury Okręgowej

w L. wydał, m.in. w związku z informacjami uzyskanymi od skazanego, postanowienie o wszczęciu śledztwa (k. 18 akt [...]). Z treści pism składanych w toku tego postępowania przez skazanego nie wynika natomiast aby prokurator prowadzący to postępowanie również proponował mu tego rodzaju „układ”, a przecież oczywistym jest, że wyłącznie ten organ procesowy mógłby w toku postępowania sądowego, również w sprawie II K 45/14, wnioskować o wymierzenie L. G., z uwagi na jego postawę, kary z nadzwyczajnym złagodzeniem jej wykonania chociażby w oparciu o przepis art. 60 § 4 k.p.k.

Podzielić należy również ten pogląd przedstawiony w pisemnym stanowisku przez prokuratora Prokuratury Krajowej o braku podstaw, aby w niniejszej sprawie przyjąć działanie L. G. w stanie wyższej konieczności określonej w art. 26 § 1 k.k. Jak trafnie zwrócił uwagę prokurator, nawet w sprawie o sygn. akt [...], pomimo dania wiary wyjaśnieniom składanym przez L. G. oraz zeznaniom świadka J. M., Sąd Okręgowy w Lublinie nie poczynił ustaleń świadczących o działaniu ówczesnego oskarżonego w warunkach art. 26 § 1 k.k., gdyż w takim wypadku treść jego rozstrzygnięcia byłaby przecież niewątpliwie inna i nie ograniczała się wyłącznie do orzeczenia wobec wyżej wymienionego kary z zastosowaniem instytucji uregulowanej w art. 60 § 3 k.k.

Oczywiste jest przy tym, że sąd karny samodzielnie rozstrzyga zagadnienia faktyczne i prawne oraz nie jest związany rozstrzygnięciem innego sądu lub organu (art. 8 § 1 k.p.k.). Z tych względów Sądu Najwyższego w tej sprawie nie wiązałyby ocena dowodów dokonana przez Sąd Okręgowy w Lublinie w wyroku z dnia 10 grudnia 2021 r., sygn. akt [...] W związku z tym mógłby tę wcześniejszą ocenę podzielić (choć jak to już wskazano nie musiałoby to wcale prowadzić do uznania, że L. G. dokonując czynu, za który został skazany w sprawie objętej wnioskiem o wznowienie, a więc w okresie 16 maja – 4 czerwca 2021 r., działał w warunkach stanu wyższej konieczności), ale mógł też dowody przeprowadzone przez Sąd Okręgowy w Lublinie zweryfikować odmiennie niż to uczynił sąd *meriti* w sprawie [...]. Wszelako dokonanie takiej oceny wchodziłoby w grę wyłącznie w sytuacji, gdyby dowody zgromadzone w tej ostatnio wymienionej sprawie można było potraktować jako „nowe” w rozumieniu art. 540 § 1 pkt 2 k.p.k. Tak jednak, jak to już wykazano powyżej, w tym wypadku nie jest, gdyż okoliczności z dowodów

tych wynikające były doskonale znane L. G. (poprzednio P.) przez cały tok postępowania zakończono ostatecznie prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Lublinie z dnia 9 czerwca 2016 r., sygn. akt II AKa 105/16.

Zasadne są wreszcie uwagi prokuratora, o braku – i to wyłącznie rozpatrywanej hipotetycznie – możliwości zastosowania w sprawie, której dotyczy niniejszy wniosek o wznowienie, art. 60 § 3 k.k. Przepis art. 540 § 1 pkt 2 lit. b k.p.k. daje wprawdzie możliwość wznowienia postępowania sądowego zakończono prawomocnym orzeczeniem, jeżeli po orzeczeniu ujawnią się nowe fakty i dowody wskazujące na nieuwzględnienie okoliczności zobowiązujących do nadzwyczajnego złagodzenia kary, jednakże – pomijając w tym miejscu omówioną już kwestię braku w dowodach, na które powołuje się obrońca skazanego w swoim wniosku, elementu „nowości” – zastosowanie w tej sprawie nadzwyczajnego złagodzenia kary nie byłoby możliwe wobec przyjęcia, że *tempore criminis* skazanemu L. G. vel P. przypisano działanie wspólnie i w porozumieniu z jedną nieustaloną wówczas osobą, w sytuacji, gdy powołany przepis (art. 60 § 3 k.k.) obliuguje do jego zastosowania wyłącznie wobec sprawców współdziałających z innymi osobami w popełnieniu przestępstwa, a więc przynajmniej z dwiema (zob. uchwała Sądu Najwyższego z dnia 25 lutego 1999 r., I KZP 38/98, OSNKW 1999, z. 3-4, poz. 12).

Nie można wreszcie odmówić słuszności i tym twierdzeniom prokuratora Prokuratury Krajowej, gdy kwestionuje możliwość (też wyłącznie w aspekcie hipotetycznym) wznowienia postępowania w związku z możliwością zastosowania wobec skazanego art. 60 § 4 k.p.k. Okoliczności nieuwzględnione przy skazaniu, a stanowiące warunek *sine qua non* wznowienia postępowania, to tylko takie, które wskazywałyby na obligatoryjne nadzwyczajne złagodzenie kary. Tym samym wznowienie postępowania na podstawie tego przepisu nie jest możliwe, gdy nowo ujawnione fakty lub dowody świadczą wyłącznie o wystąpieniu okoliczności mogących wprawdzie skutkować nadzwyczajnym złagodzeniem kary, ale o charakterze fakultatywnym. Taki właśnie charakter (fakultatywny) posiada instytucja określona w art. 60 § 4 k.k. (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 12 marca 2008 r., II KO 24/07).

Uwzględniając całokształt przeprowadzonych powyżej rozważań, a więc nie wykazanie przez autora wniosku przesłanki wznowienia postępowania określonej w

art. 540 § 1 pkt 2 lit. a i b k.p.k., należało orzec jak w części dyspozytywnej postanowienia, obciążając skazanego (art. 639 zd. 2 k.p.k.) kosztami postępowania o wznowienie postępowania.

[PGW]

[ał]